

Η Αλεξία Κουκουλλή, δικηγόρος ειδικευμένη στην Ευρωπαϊκή Εταιρεία, μιλά στον Μάκη Παπαγεωργίου.

Φωτογράφιση: Ολυμπία Κρασαγάκη

Ευρωπαϊκή Εταιρεία Υπερεθνικός χαρακτήρας, Ευρωπαϊκή διάσταση!

Μέχρι σήμερα γνωρίζαμε ότι η νομική μορφή μιας εταιρείας μπορούσε να είναι ανώνυμη, ΕΠΕ, ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη. Τι ακριβώς είναι η Ευρωπαϊκή Εταιρεία; Μια νέα εταιρική νομική μορφή, που έρχεται να προστεθεί στις ήδη υπάρχουσες;

Ακριβώς! Η Ευρωπαϊκή Εταιρεία είναι μία νέα εταιρική μορφή, η οποία όμως εμφανίζει μία ποιοτική διαφορά από τις ευρέως γνωστές εταιρικές μορφές, που αναφέρατε. Η Ευρωπαϊκή Εταιρεία – Societas Europaea (SE) έχει υπερεθνικό χαρακτήρα και συγκεκριμένα ευρωπαϊκή διάσταση. Χρειάστηκαν περίπου 35 χρόνια διεργασιών, συζητήσεων και έντονων προβληματισμών σε επίπεδο Κοινότητας, μέχρι την ευόδωση των προσπαθειών το 2001, με τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευ-

ρωπαϊκών Κοινοτήτων του Κανονισμού 2157/2001 «περί του καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Εταιρείας» και της Οδηγίας 86/2001 «για τη συμπλήρωση του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρείας, όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων». Πρόκειται για μία ευθεία και άμεση παρέμβαση της Κοινότητας στο εταιρικό δίκαιο των χωρών μελών, που στοχεύει στη διευκόλυνση της επιχειρηματικής συνεργασίας και της αναδιοργάνωσης των υφιστάμενων επιχειρήσεων, ανάγκες οι οποίες υπαγορεύονται ευθέως από τη λειτουργία της Ενωμένης Ευρώπης. Η υιοθέτησή δε αυτής της νέας εταιρικής μορφής από κολοσσιαίες εταιρείες, όπως η ασφαλιστική Allianz, η ανήκουσα στο χώρο της υγείας Schering – Plough, ή η κατασκευαστική Strabag Bauholding, μας προδιαθέτει μάλλον ευμενώς σχετικά με τους λόγους

ίδρυσης μίας Ευρωπαϊκής εταιρείας – Societas Europaea (SE).

Από πότε ισχύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση η Ευρωπαϊκή Εταιρεία; Γιατί μέχρι σήμερα δεν είναι ευρέως γνωστή;

Η Ευρωπαϊκή Εταιρεία «γεννήθηκε» τον Οκτώβριο του 2001 με τη θεσμοθέτηση από την Κοινότητα του κοινού νομοθετικού πλαισίου για τις χώρες μέλη μέσω του Κανονισμού 2157/2001, ο οποίος έχει άμεση ισχύ και ανελαστική εφαρμογή στην εθνική έννομη τάξη των χωρών μελών. Σε ισχύ τέθηκε όμως, σύμφωνα με πρόνοια του ίδιου νομοθετικού κειμένου από τις 8 Οκτωβρίου 2004 ταυτόχρονα σε όλες τις χώρες μέλη. Η τριετής αυτή περίοδος υπαγορεύθηκε από την ανάγκη λήψης μέτρων εναρμόνισης των εθνικών δικαίων, αφενός με την Οδηγία,

“ **Πεμπουσία η καινοτομία, η οποία εισάγεται μέσω της δυνατότητας μεταφοράς της έδρας μεταξύ των κρατών μελών χωρίς τη διάλυση του νομικού προσώπου, και ακρογωνιαίος λίθος το φορολογικό καθεστώς που τη διέπει.** ”

η οποία ρυθμίζει το ρόλο των εργαζομένων στην Ευρωπαϊκή Εταιρεία, και αφετέρου ζητημάτων που θέτει ο ίδιος ο Κανονισμός, παραπέμποντας στις ισχύουσες εθνικές διατάξεις που εφαρμόζονται κυρίως για την ανώνυμη εταιρεία. Θα διαφωνήσω όμως μαζί σας σχετικά με την «αναγνωρισιμότητα» της Ευρωπαϊκής Εταιρείας. Σας διαβεβαιώνω πως σε ευρωπαϊκό επίπεδο γίνεται πολύς και ουσιαστικός λόγος για τη νέα αυτή εταιρική μορφή, η οποία, όπως ανέφερα και στην προηγούμενη απάντησή μου, έχει ήδη βρει πρακτική εφαρμογή μέσα από εταιρείες κολοσσούς. Ο απόηχος των συζητήσεων αυτών φτάνει και στη χώρα μας με την εγνωσμένη καθυστέρηση, αλλά σε μία περίοδο, η οποία, λόγω και των επικείμενων φορολογικών μεταρρυθμίσεων, τον καθιστά ιδιαίζοντα ενδιαφέροντα. Οφείλω όμως να σημειώσω πως η συζήτηση για την Ευρωπαϊκή Εταιρεία απαιτεί ουσιαστική και πολύπλευρη γνώση της εταιρικής μορφής, η οποία μπορεί να προέλθει μέσω της εμπέδωσης στα δεδομένα εθνικά και ευρωπαϊκά, αλλά και της προσαρμογής στις εκάστοτε εξατομικευμένες ανάγκες, που τίθενται από τους ενδιαφερόμενους.

Πως μπορεί να ιδρυθεί μια Ευρωπαϊκή Εταιρεία και πιο είναι το ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιό της.

Μία Ευρωπαϊκή Εταιρεία μπορεί να προέλθει – ιδρυθεί από τέσσερις περιοριστικά αναφερόμενους τρόπους. Δηλαδή:

1^ο Από τη συγχώνευση δύο ή περισσότερων ανωνύμων εταιρειών

2^ο Μέσω της ίδρυσης μητρικής εταιρείας χαρτοφυλακίου, γνωστής και ως Holding Company, με πρωτοβουλία

ανωνύμων εταιρειών ή και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης

3^ο Μέσω ίδρυσης πρωτογενούς θυγατρικής Societas Europaea, όπου εδώ αναφερόμαστε συνήθως στην περίπτωση των joint ventures και βρισκόμαστε στον αντίποδα της σύστασης Ευρωπαϊκής Εταιρείας χαρτοφυλακίου

Τέλος, 4^ο μέσω μετατροπής υφιστάμενης κοινοτικής ανώνυμης εταιρείας, που διατηρεί τουλάχιστον επί 2 χρόνια θυγατρική υπαγόμενη στο δίκαιο άλλου κράτους μέλους.

Κοινή και αναγκαία προϋπόθεση, η οποία πρέπει να συντρέχει, είναι τουλάχιστον δύο από τα υφιστάμενα νομικά πρόσωπα, που θα προβούν στην σύσταση της Ευρωπαϊκής Εταιρείας, να διέπονται από το δίκαιο διαφορετικών κρατών μελών. Συνάγεται εκ των παραπάνω, αλλά αξίζει να τονισθεί, ότι η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Εταιρείας θα προκύψει από νομικά πρόσωπα και όχι φυσικά πρόσωπα, όπως δύναται ή επιβάλλεται στις γνώριμες εταιρικές μορφές. Το προβλεπόμενο εταιρικό κεφάλαιο για την Ευρωπαϊκή Εταιρεία ορίζεται στις 120.000 ευρώ, ποσό που δεν θεωρείται απαγορευτικό ούτε για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Ποια θα θεωρείται η έδρα της Ευρωπαϊκής Εταιρείας και ποιο θα είναι το σύστημα διοίκησης που θα την διέπει;

Το ζήτημα της έδρας χαρακτηρίζεται από

την αρθρογραφία και ως η πεμπουσία της Ευρωπαϊκής Εταιρείας! Προδήλως η έδρα της Societas Europaea πρέπει να βρίσκεται σε ένα εκ των κρατών μελών της Ενώσεως, εκεί από όπου θα ασκείται η διοίκηση της εταιρείας και στο νομικό πλαίσιο του οποίου και θα εμπήπει. Η καινοτομία, η οποία εισάγεται, είναι η δυνατότητα μεταφοράς της έδρας της Ευρωπαϊκής εταιρείας μεταξύ των κρατών μελών χωρίς τη διάλυση του νομικού προσώπου. Είναι επιταγή των καιρών η αύξηση της δυνατότητας προσαρμογής της επιχείρησης στις ευκαιρίες και τις ταχύτερες αλλαγές, που παρατηρούνται στην εσωτερική αγορά.

Σχετικώς με την εταιρική διακυβέρνηση, θεσπίζονται πλέον δύο συστήματα διοίκησης της Ευρωπαϊκής Εταιρείας: το μονιστικό (one tier) και το δυαδικό (2 tier system). Ειδικότερα στο μονιστικό σύστημα η διαχείριση της εταιρείας και η νομική εκπροσώπηση της πραγματοποιείται από το ένα, το μοναδικό όργανο διοίκησης, και η διεύθυνση της εταιρείας ανατίθεται από το όργανο αυτό σε ένα ή και περισσότερα μέλη του. Η αναλογία με το οικείο σε εμάς διοικητικό συμβούλιο των ανωνύμων εταιρειών είναι σαφής. Στο δυαδικό σύστημα υφίσταται ένα «διευθυντικό όργανο», που ασκεί τη

διοίκηση της Societas Europaea, μέλος του οποίου εκπροσωπεί και την εταιρεία, και ένα «εποπτικό» όργανο, που ελέγχει τη διοίκηση, που ασκεί το «διευθυντικό όργανο».

Είμαι σε θέση να σας διαβεβαιώσω, καθώς βρίσκομαι σε συνεχή επαφή με συναδέλφους από όλη την Ευρώπη στο δίκτυο ανεξαρτήτων δικηγορικών εταιρειών WLN, στο οποίο μετέχει και το γραφείο μας, πως οι πολυάριθμες παραλλαγές στα συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης, που ισχύουν τόσο διεθνώς αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δυσκολεύουν ιδιαίτερα το έργο των νομικών συμβούλων, κυρίως εάν ανάμεσα στο πελατολόγιό τους βρίσκονται όμιλοι εταιρειών με ευρωπαϊκή τουλάχιστον παρουσία.

Παράλληλα, υπάρχει και ενιαία φορολογική μεταχείριση της Ευρωπαϊκής Εταιρείας σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση; Ή κάθε χώρα-μέλος έχει το δικό της φορολογικό καθεστώς, με αποτέλεσμα να υπάρχουν φορολογικοί «παράδεισοι» για τις Ευρωπαϊκές Εταιρείες;

Ακρογωνιαίος λίθος της Ευρωπαϊκής Εταιρείας δεν θα μπορούσε να είναι άλλος από το φορολογικό καθεστώς, που τη διέπει! Ατυχώς ή ευτυχώς η φορολογική μεταχείριση της Ευρωπαϊκής Εταιρείας δεν αποτελεί αντικείμενο ρύθμισης του Κανονισμού. Είναι λοιπόν επόμενο, πως οι εθνικές φορολογικές διαφοροποιήσεις αναμένεται να οδηγήσουν αναπόφευκτα σε φυγή εταιρειών από το κράτος με τη

μείζονα φορολογική επιβάρυνση και σε εμφάνιση του φαινομένου του «country shopping». Αξίζει να λάβει κανείς υπόψη του πως η Ευρωπαϊκή Εταιρεία οφείλει να υποβάλλει μόνο έναν ισολογισμό, ή αλλιώς κοινά αποτελέσματα χρήσης σε μία χώρα, εκεί όπου έχει την έδρα της. Εάν μάλιστα η χώρα αυτή τυχάνει να έχει ευνοϊκότερες φορολογικές ρυθμίσεις, είναι επόμενο πως ευνοείται το σύνολο της Ευρωπαϊκής Εταιρείας, καθώς επίσης εάν σε μία ή περισσότερες χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται η Ευρωπαϊκή Εταιρεία εμφανίζονται ζημιές, αυτές συγχωνεύονται με τα παρατηρούμενα κέρδη και μειώνουν τη φορολόγηση.

Αποφεύγοντας να χρησιμοποιήσω τον όρο «φορολογικοί παράδεισοι», σας αναφέρω παράδειγμα, που πηγάζει από την καθημερινή επαγγελματική μου δράση, όπου πελάτες μας επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους στην Κύπρο, καθώς ο επιβαλλόμενος φόρος στις επιχειρήσεις ανέρχεται σε 10% επί των κερδών έναντι 40%, που ισχύει πλέον στη χώρα μας. Αντιλαμβάνεστε πως η ανάγκη επέκτασης και των δικών μας δραστηριοτήτων

στην Κύπρο δεν προέκυψε μόνο λόγω της καταγωγής μου, αλλά κυρίως ως επιταγή των πελατών μας, στις ανάγκες των οποίων πρέπει να είμαστε έτοιμοι να απαντήσουμε.

Γιατί είναι προτιμότερο να ιδρύσει κάποιος μια Ευρωπαϊκή Εταιρεία και όχι μια Ανώνυμη Εταιρεία; Ποια είναι τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα αυτής της νέας μορφής;

Μολονότι πιστεύω πως η διαφορά ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Εταιρεία και μία εθνική εταιρική μορφή είναι ποιοτική, δεν είμαι σε θέση να απαντήσω καταφατικά στην ερώτησή σας. Όπως ένας ιατρός θα εξετάσει τον κάθε ασθενή μεμονωμένα και θα συνταγογραφήσει την κατάλληλη αγωγή, έτσι και οι νομικοί πρέπει να αντιμετωπίζουμε την περίπτωση της ιδρύσεως μίας Ευρωπαϊκής Εταιρείας σε συνάφεια με τις ιδιαίτερες ανάγκες των πελατών μας.

Το ουσιαστικότερο πλεονέκτημα αλλά και το χαρακτηριστικό εκείνο που διαφοροποιεί την Ευρωπαϊκή Εταιρεία από οποιοδήποτε εθνική εταιρική μορφή, είναι η δυνατότητα βελτίωσης της διασυννοριακής δραστηριοποίησης των εταιρειών, προκειμένου να ανταποκριθούν στις συνθήκες ανταγωνισμού του κλάδου τους, γεγονός το οποίο επιτυγχάνεται με την πρόνοια μεταφοράς της έδρας της Societas Europaea ανάμεσα στα κράτη, με αποτέλεσμα να συνεχίζεται απρόσκοπτα η λειτουργία και η ιστορία της Εταιρείας. Όπως έχουμε τη δυνατότητα να ταξιδεύουμε με την επίδειξη της ταυτότητός μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διότι δεν είμαστε απλώς Έλληνες, αλλά είμαστε Ευρωπαίοι πολίτες, έτσι και μία Societas Europaea δύναται να μεταφέρει την έδρα της, καθώς δεν αποτελεί απλώς μία ανώνυμη εταιρεία με έδρα ένα κράτος μέλος αλλά μία Ευρωπαϊκή Εταιρεία!

Αριθμώντας τα πλεονεκτήματα της Societas Europaea προτάσσεται ανάμεσά τους η δυνατότητα αποφυγής ενός σύνθετου συστήματος θυγατρικών εταιρειών, με αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται η μείωση του διαχειριστικού και νομικού κόστους μέσω της εγκατάστασης ενιαίου συστήματος Διοίκησης και αναφοράς. Προς επικύρωση δε των παραπάνω αξίζει να σημειώσουμε, πως η μείωση αυτή προσδιορίσθηκε επίσημα

εν έτει 1997, δηλαδή κατά την περίοδο προ της θεσμοθετήσεως της Ευρωπαϊκής Εταιρείας, και με τα δεδομένα της εποχής σε 30 δισεκατομμύρια ευρώ. Εν έτει 2010 το αποτέλεσμα, που προκύπτει από την αναπροσαρμογή, πρέπει να είναι εντυπωσιακό.

Τέλος ποιος θα μπορούσε να αγνοήσει ή να υποτιμήσει την ευκαιρία, που παρέχεται ειδικά στους Έλληνες επιχειρηματίες, να εκμεταλλευτούν ουσιαστικά ευνοϊκότερα φορολογικά συστήματα εντός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, απλουστεύοντας ταυτόχρονα το πολυδαίδαλο σύστημα διοίκησης που εφαρμόζουν μέχρι σήμερα και χρησιμοποιώντας ως όχημα ένα εταιρικό σχήμα με υπερεθνικό χαρακτήρα. Άραγε η δυνατότητα άντλησης κεφαλαίων από τις διεθνείς και ευρωπαϊκές χρηματαγορές δεν θα ήταν πολλαπλάσια για μία Ευρωπαϊκή Εταιρεία με τα χαρακτηριστικά, που έχω αναφέρει, από μία εθνική νομική οντότητα. Μία ευρωπαϊκή τράπεζα ή ένας θεσμικός επενδυτής δεν θα διέκρινε την «υπεραξία» ανάμεσα σε μία ελληνική Ανώνυμη Εταιρεία και μία Ευρωπαϊκή Εταιρεία με έδρα σήμερα την Ελλάδα, αύριο την Κύπρο, και γιατί όχι μεθαύριο τη Γερμανία?

Ποιες είναι οι πρώτες αντιδράσεις της ελληνικής επιχειρηματικής κοινότητας απέναντι στην Ευρωπαϊκή Εταιρεία; Το γραφείο σας ειδικεύεται στο συγκεκριμένο αντικείμενο και συνεπώς μπορείτε να μας δώσετε μια σφαιρική εικόνα των ελληνικών δεδομένων στο ζήτημα αυτό.

Είναι πλέον πεποϊθησή μου πως σχεδόν το σύνολο της ελληνικής επιχειρηματικής κοινότητας, αλλά και όχι μόνο αυτό, αγνοεί πλήρως την ύπαρξη της Ευρωπαϊκής Εταιρείας και ασφαλώς τα πλεονεκτήματα ή και μειονεκτήματα αυτής. Ως Δικηγορικό Γραφείο, το οποίο στα 35 χρόνια λειτουργίας του έχει βλέμμα και πράξη στραμμένα στις διεθνείς εξελίξεις και αγορές, και μέσω της εμπειρίας μας στο εμπορικό, εταιρικό και τραπεζικό δίκαιο, εγκαίρως διαβλέψαμε την ευκαιρία, που ανοίγεται μέσω της Societas Europaea. Ομολογώ, πως από την ενημέρωση που μας ζητείται από τους πελάτες μας, λόγω της εξειδίκευσής μας στον τομέα αυτό, το σημείο που κεντρίζει ιδιαίτερα το ενδιαφέρον είναι η δυνατότητα καταφυγής σε χώρες με ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς. Αυτό όμως

που επισημαίνουμε πάντοτε είναι πως η Ευρωπαϊκή Εταιρεία αποτελεί ένα όχημα, ένα χρηστικό και εύπλαστο εργαλείο, οι δυνατότητες του οποίου πρέπει να ανάγονται και να εξυπηρετούν τις ανάγκες, που προβάλλονται κάθε φορά. Ήδη αυτό το διάστημα επεξεργαζόμαστε και προσεχώς θα έχουμε ολοκληρώσει την μελέτη για λογαριασμό πελατών - ομίλων σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκής Εταιρείας από υφιστάμενα νομικά πρόσωπα. Προδήλως η πολυπλοκότητα της μελέτης διαφοροποιείται ανάλογα με το σχήμα και τους στόχους του πελάτη. Αυτό που είμαι σε θέση να σας μεταφέρω από την «άσκηση επί χάρτου» στην οποία βρισκόμαστε αυτή την περίοδο, είναι πως η Κύπρος θα αποτελέσει έδρα για πολλές Ευρωπαϊκές Εταιρείες, πρωτίστως λόγω του ευνοϊκού φορολογικού καθεστώτος, αλλά και του οικείου σε εμάς τους Έλληνες περιβάλλοντος και της κοντινής αποστάσεως, που μας χωρίζει.

Είστε μια νέα δικηγόρος με μια ήδη σημαντική γνώση, εμπειρία και εξειδίκευση στη νομική αντιμετώπιση και διαχείριση της Ευρωπαϊκής Εταιρείας στη χώρα μας. Αισιοδοείτε ότι αυτή η νέα μορφή εταιρείας μπορεί να αποτελέσει ένα εύχρηστο επιχειρηματικό εργαλείο σε μια περίοδο οικονομικής αστάθειας, κατά την οποία αναδεικνύονται τα δομικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας;

Σε μία περίοδο έντονης κινδυνολογίας και διεθνούς αμφισβήτησης της ελληνικής οικονομίας στο σύνολο της θεωρώ πως η ορθή χρήση ενός υπερεθνικού σχήματος, προσαρμοσμένου στις ανάγκες της κοινής αγοράς, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Εταιρεία, αποτελεί το αποτελεσματικότερο όπλο ενάντια στην απομόνωση και την καχυποψία, που προκαλείται για τις ελληνικές επιχειρήσεις και που θέτει σε κίνδυνο το μέλλον τους. Όπως μας έχει γίνει συνείδηση πως είμαστε Ευρωπαίοι πολίτες με αποτέλεσμα να απολαμβάνουμε προνομίων ή άλλως διευκολύνσεων που παλαιότερα δεν υποπτεύομασταν, αναλογικά πρέπει να αντιληφθούμε την υπεραξία, που δημιουργείται με την μετατροπή μίας ελληνικής εταιρείας σε Ευρωπαϊκή. Στα πλαίσια λειτουργίας της Ενωμένης Ευρώπης υφίστανται κοινοί νόμοι, κοινό

νόμισμα, κοινές δικαστικές αρχές και φυσική εξέλιξη είναι η λειτουργία εταιρείας με κοινά χαρακτηριστικά για όλα τα κράτη μέλη.

Αυτό που οφείλω να τονίσω είναι πως η πλήρης και σφαιρική γνώση της Ευρωπαϊκής Εταιρείας είναι αναγκαία προϋπόθεση για την εξάντληση των πλεονεκτημάτων, που αυτή εμφανίζει, και την μέγιστη δυνατή απόδοση στους επιχειρηματίες.

Και, επειδή η αρχή είναι το ήμισυ του παντός, το Γραφείο μας αλλά και εγώ προσωπικά είμαστε στη διάθεση κάθε ενδιαφερόμενου για να τον ενημερώσουμε εκτενέστερα.

Συνοψίζοντας δε θα παρέθετα ένα ερώτημα του Mario Monti, κορυφαίου οικονομολόγου και αρμόδιου Επιτρόπου για την κοινή αγορά το 1997:

«Άραγε ο Bill Gates θα είχε την ίδια επιτυχία, εάν χρειαζόταν να ιδρύει θυγατρικές της Microsoft σε κάθε μία πολιτεία της Αμερικής, όπου λειτουργούσε, παρά με το να λειτουργεί στις Ηνωμένες Πολιτείες συνολικά;»